

Отже, можна зробити висновок, що побудована регресійна модель дозволила виділити фактори, які найбільше впливають на рівень фінансової безпеки досліджуваного підприємства. Так, на рівень фінансової безпеки ТОВ "CITADEL" найбільший вплив здійснює вартість активів підприємства та величина його кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Оскільки було доведено, що отримана модель адекватно відображає рівень фінансової безпеки підприємства, з її допомогою було спрогнозовано рівень фінансової безпеки ТОВ "CITADEL" на I та II квартали 2013 року. Отже, у I кварталі 2013 року очікується високий рівень фінансової безпеки (77,05 %) при прогнозній величині вартості активів 5 700 тис. грн та прогнозній величині кредиторської заборгованості 930 тис. грн. У свою чергу, у II кварталі 2013 року очікується зростання рівня фінансової безпеки до 82,5 % при умові збільшення вартості активів підприємства до 6 050 тис. грн і зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги до 921 тис. грн, що свідчить про достатньо високий рівень фінансової безпеки, його фінансову стійкість та незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Наук. керівн. Полтініна О. П.

Література: 1. Кучеренко О. О. Інтегрований методичний підхід визначення рівня економічної безпеки підприємств транспортного машинобудування України на основі оцінки їх фінансової складової [Електронний ресурс] / О. О. Кучеренко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vetp/2009_28/09koopnr.pdf. 2. Кокнаєва М. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємств торгівлі [Електронний ресурс] / М. Кокнаєва. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/jee/2012_3/ua/jee_3ua/07K_ua.pdf.

УДК 336.76:338.2

Бочарова А. С.

Магістр 1 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ ШЛЯХОМ ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНОЇ КАРТИ

Анотація. Розглянуто можливість побудови стратегічної карти з метою управління кредитним ризиком банку в чотирьох площинах: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання та розвиток, що є основою для збільшення прибутку від кредитних операцій та формування ефективної кредитної політики.

Аннотация. Рассмотрена возможность построения стратегической карты в целях управления кредитным риском банка в четырех плоскостях: финансы, клиенты, внутренние бизнес-процессы, обучение и развитие, что является основой для увеличения прибыли от кредитных операций и формирования эффективной кредитной политики.

Annotation. The article considers a possibility of building a strategy map in order to manage credit risk in four areas: finance, customers, internal business processes, training and development, which is the basis for the increase in profits from credit operations and the formation of an effective monetary policy.

Ключові слова: управління кредитним ризиком, стратегічна карта, стратегічне управління, кредитна політика, прибуток від кредитних операцій.

В умовах переходу до ринкової системи господарювання та становлення її базових елементів, все більшою необхідністю виступає проблема управління ризиками, яка зумовлена свободою дій господарюючих суб'єктів та їх функціонуванням в умовах невизначеності. Дана ситуація спричинена дією різноманітних факторів: затяжною економічною кризою, незавершеністю нормативно-правової бази, відсутністю стабільних господарських зв'язків, що в свою чергу підвищує ризиковість і банківської діяльності. Слід зазначити, що надто ризикована кредитна політика банку є однією з основних причин, яка призводить до його банкрутства.

Оскільки кредитні операції становлять значний об'єм активів банківських установ, то при розробці стратегій ризик-менеджменту банку чільне місце повинно займати управління кредитним ри-

зиком. Тому актуальним за сучасних тенденцій розвитку банківського сектору виступає вибір банком ефективною стратегією управління кредитним ризиком з метою зниження його рівня та підвищення прибутку від кредитних операцій.

Дослідженням картографування банківських ризиків та стратегічного управління ними займалися такі автори, як: Ковальов О. П., Недосекін А. О., Штейн О. І. та ін.

Метою даної статті є розробка стратегічної карти управління кредитними ризиками банку, що є основою для збільшення прибутку від кредитних операцій та формування ефективною кредитної політики.

Особливо важливо для комерційних банків в умовах переходу до ринкової економіки вдосконалювати стратегію та тактику своєї кредитної діяльності. Стратегія є детальним комплексним планом, призначеним для забезпечення здійснення місії банку і досягнення його цілей. Вона слугує орієнтиром для прийняття ключових рішень стосовно прибутковості й профілю на всіх рівнях банківської діяльності, тобто виступає основою всієї системи банківського менеджменту [1].

Кредитним ризиком слід вважати невизначеність щодо повного та своєчасного виконання позичальником своїх зобов'язань згідно з умовами кредитної угоди. Тобто під кредитним ризиком прийнято розуміти загрозу втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання прибутків або збільшення витрат у результаті здійснення кредитних операцій [4, с. 297].

Для управління прийнятими ризиками банку необхідно розробити план, основною метою якого є зниження можливих втрат банку. Таким планом може бути стратегічна карта банку управління кредитним ризиком. Створення стратегічної карти – необхідний крок для визначення проєкцій, цілей і показників, а також причинно-наслідкових зв'язків між ними.

Стратегічна карта як інструмент формування стратегії, запропонований Д. Нортоном і Р. Капланом, дозволяє описати логіку стратегії, що розробляється, та розкриває інтегровані та скомбіновані цілі окремих складових, що входять до єдиної стратегії [3].

Згідно з Р. Капланом і Д. Нортоном, стратегічна карта розглядається в чотирьох взаємозв'язаних головних складових: фінансової, клієнтської, внутрішньої й складової навчання й розвитку [4].

Фінансова складова описує матеріальні результати реалізації стратегії за допомогою традиційних фінансових понять; цілі фінансової складової – економічні підсумки успішної стратегії (зростання доходів і прибутку, а також продуктивність). Для зниження кредитних ризиків банку, перш за все, потрібно покращити якість кредитного портфеля, максимально знизити частку проблемної заборгованості та неналежного обслуговування боргу. Також для захищеності від ризиків потрібно диверсифікувати кредитний портфель не допускаючи концентрації кредитних ресурсів у певної категорії позичальників. Це необхідно для виключення ризику кризи окремої галузі. Мінімізація втрат від кредитної діяльності також досягається шляхом оптимізації структури формування резервів під проблемні кредити. Резерви для покриття втрат від кредитної діяльності створюються для підвищення стабільності і надійності банківської системи, захисту інтересів кредиторів і вкладників і є обов'язковими для комерційних банків. Вони створюються для відшкодування втрат тільки за основним боргом.

При формулюванні клієнтської складової стратегічної карти менеджери визначають цільові сегменти споживчого ринку, у яких конкурує даний підрозділ та показники результатів його діяльності з погляду клієнтів. Банки повинні створювати такі умови, які мають цінність для клієнтів та які спрямовані на задоволення потреб споживачів, збереження та розширення клієнтської бази. В даній складовій були виділені такі цілі, при досягненні яких темп збільшиться клієнтська база буде зростати. До них відноситься збереження вже наявних клієнтів, залучення нових клієнтів та підвищення їх задоволеності, шляхом покращення якості обслуговування, що стимулюватиме їх продовжувати співпрацю з банком.

Внутрішня складова відповідає за дві життєво важливих компоненти стратегії: розробка й надання клієнтові пропозиції цінності та вдосконалення процесів і скорочення витрат як засобу підвищення продуктивності у фінансовій складовій. Для досягнення кінцевої мети – збільшення прибутку від кредитних операцій шляхом мінімізації кредитних ризиків банку – необхідно більш ретельно оцінювати платоспроможність позичальника та проводити моніторинг його платоспроможності протягом усього строку кредитування. Також банк із використанням удосконалених технологій може автоматизувати бізнес-процеси (оцінки кредитоспроможності позичальника, процесу аналізу та контролю ризиків кредитного портфеля) з метою зниження загальної вартості системи прийняття рішень та розробити нові (віддалена та прихована діагностика процесу кредитування). Для зниження ризику банку також потрібно сформувати ефективну політику резервування коштів під кредитні ризики, це дозволить уникнути втрат від кредитної діяльності та не відволікати кошти банку із обігу на значний термін.

Складова навчання й розвиток відображає ті нематеріальні активи, які є найбільш важливими для стратегії. До цієї складової віднесено підвищення кваліфікації та системи мотивації персоналу, атестація персоналу, а також розвиток інформаційних систем та програмних продуктів банку, які забезпечують повну інформаційну та аналітичну підтримку кредитної діяльності банку.

Таким чином, сучасні концептуальні питання управління кредитним ризиком можуть розглядатися тільки через призму стратегічного управління. Стратегічна карта дозволяє сформувати єдину стратегію управління кредитним ризиком, основною метою якої є його мінімізація, через взаємодію чотирьох складових діяльності банку.

Наук. керівн. Журавльова І. В.

Література: 1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. – 2010 – № 2(27). – С.157. 2. Загородній А. Словник

банківських термінів. – К. : Аконті, 2000. – 605 с. 3. Салашенко Т. І. Стратегічна карта як інструмент операціоналізації стратегії енергоефективності промислового регіону [Електронний ресурс] / Т. І. Салашенко. – Режим доступу : <http://www.dspace.ksue.org.ua/jspui/bitstream/123456789/264/.pdf>. 4. Каплан Р. Стратегічне карти. Трансформація нематеріальних активів в матеріальні результати / Роберт С. Каплан, Дейвід П. Нортон ; пер. с англ. – М. : ЗАО Олимп-Бизнес, 2004. – 512 с.

UDC 336.761(477)

D. Gvozdik

4th year student
of Economics and Law Faculty of KhNUE

UKRAINIAN STOCK MARKET: PROSPECTS OF FUTURE DEVELOPMENT

Annotation. The history of Ukrainian Stock Exchange development, the mechanism of its functioning, the peculiarities and prospects of stock exchange and financial market development in Ukraine were considered. The main problems of successful development were outlined. Some trends of further development were regarded.

Анотація. Розглянуто становлення української фондової біржі, механізм її функціонування, особливості й перспективи подальшого розвитку фондової біржі та фінансового ринку України. Виділено основні перешкоди подальшої успішної діяльності та відзначено тенденції розвитку.

Аннотация. Рассмотрены становление украинской фондовой биржи, механизм ее функционирования, особенности и перспективы дальнейшего развития фондовой биржи и финансового рынка Украины. Выделены основные причины, мешающие дальнейшему успешному развитию, определены тенденции дальнейшей деятельности.

Keywords: stock exchange, financial market, investments, order-driven market, online trading, local investors, trading sessions, liquidity, equities, trading volumes, capitalization.

The objective of this paper is to single out the peculiarities and prospects of the Ukrainian Stock Exchange and financial market development. An attempt to analyze the roots of emergence of certain stagnant features of the financial sector of the present-day Ukrainian economy, which destructively affect the entire investor and business community of the country, makes the work topical and challenging.

The theoretical basis of the present paper is furnished by the works of the following researchers: Kolesova I. V. (KNEU), Stryzhychenko K. A. (KNEU), Shkolnik I. O. (Sumy), Robert L. Smith (USAID), T. Dimitrov (Vienna), A. Sandul (Vienna).

It is generally acknowledged, that stock markets today have become an indispensable part of the world economy. Stock exchanges exist in all major countries of the world to promote investments and trade. It is a well-known fact that the history of the world stock market is several hundred years old, but Ukraine's stock market came into existence only 21 year ago. Its history began when Ukraine became independent in 1991 and established the Ukrainian Stock Exchange (USE) [1; 2, p. 10; 3].

When the Ukrainian Stock Market came into existence, it was viewed as a centralized and unified one. But with the entry of new entities and taking into account its future development, the Ukrainian Stock Market was soon divided into two independent stock exchanges, namely the Ukrainian Stock Exchange (or USE) and the PFTS (Priority-First Tree Search index). The Ukrainian Stock Exchange was established on the 29th of October 1991 and is a closed joint-stock company. It has five branches and there are approximately 166 broker houses registered with the USE [3; 4, p. 111]. Of the two stock exchanges, the PFTS is by far the larger. The market capitalization of the PFTS was estimated at approximately \$ 20 billion and had an average of 220 companies listed on the exchange during the past 10 years. Being established only 21 years ago, it is considered to be a relatively young exchange and with many successes safely secured, it is predicted that the PFTS would only grow bigger and stronger in the future [5, p. 11; 6; 7].